

l. B. 15
M

J e g y z ő k ö n y v

Magyar Tudományos Akadémia 1952. március hó 1.-én d.e. 11 órakor tartott 2. sz. elnökségi üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Gombás Pál, Ligeti Lajos al-
elnökök, Erdey-Grúz Tibor főtitkár,
Alexits György, Hevesi Gyula, Lukács György,
Novobátzky Károly elnökségi tagok,
Németh Gyula, Fogarasi Béla, Soó Rezső, Issekutz
Béla, Mihailich Győző, Schulek Elemér osztályelnökök,
Tolnai Gábor a TMB titkára.

Kimentette magát: Molnár Erik és Straub F. Brunó elnökségi tagok,
Marek József és Riesz Frigyes osztályelnökök.

N a p i r e n d:

- I. Főtitkári beszámoló a február havi munkáról.
- II. Javaslat a kutatómunka, aspiránsok, ösztöndíjasok és intézetek ellenőrzésére.
- III. Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottság javaslatai.

Rusznyák István elnök köszönti az Elnökség tagjait és az ülést megkezdte.

I.

Erdey-Grúz Tibor főtitkár beszámol a február havi munkáról.

- 1./ Az Elnökség foglalkozott az ellenőrzés kérdésével és tervezetet készített a kutatómunka, aspiránsok, ösztöndíjasok és intézetek ellenőrzésére. /1. II. napirendi pont./
- 2./ Február 15.-én folyósításra kerültek az ösztöndíjak.
- 3./ A Tudományos Minősítő Bizottság megkezdte munkáját.
- 4./ A Minisztertanács február 29.-i ülésén jóváhagyta az 1952. évben rendezendő kongresszusok tervét.
- 5./ Az Akadémia hivatalainak elhelyezésével kapcsolatban felmerült az a terv, hogy az új épület a volt rendőrfőkapitányság Roosevelt-téri telkén épüljön. Kiderült azonban, hogy ez a telek amerikai tulajdon, így tehát más helyet kell a hivatal épületének keresni.
- 6./ A főtitkár a jövőben havonta 1-2 osztály ügyeivel fog behatóbban foglalkozni tájékozódás céljából. Eddig az I. és VIII. osztály titkárával folytattak megbeszélést.
- 7./ Elkészült az Akadémia profiljára vonatkozó rendelettervezet. Körlevél ment az osztályokhoz az u.n. "akadémiai témák" meghatározásával kapcsolatban.

- 8./ Elkészült az ideiglenes ügyrend.
- 9./ Soó Rezsőt a Minisztertanács a Tudományos Minősítő Bizottság tagjává választotta.
- 10./ Az Akadémiai Kiadó megjelenés után azonnal minden akadémiai kiadványból 20 példányt átad az Akadémiai Könyvesboltnak. A kiszolgálás megjavítása irányában is történt intézkedés.
- 11./ Az Actáknak egyéni címekre való kiküldése ügyében javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Alexits György elnökségi tag javasolja, hogy a jövő havi beszámoló foglalkozzék a Könyvtár profiljának kérdéseivel. Hibának tartja, hogy a Könyvtár még akadémikusok számára sem ad ki folyóiratokat.

Határozat: 1./ Az osztályvezetőségek és az Elnökség tagjai egy héten belül közölnék, hogy hova akarnak Actákat kiküldeni.

2./ A főtitkár március havi beszámolója foglalkozzék a Könyvtár kérdésével.

- 12./ A Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottságba javasolja beválasztani T a m á s Lajost, a KM kiadói csucsbizottságának tagját.

Határozat: Elnökség a javaslatot elfogadja.

II.

Erdey-Grúz Tibor főtitkár ismerteti az ellenőrzésre vonatkozó előzetes javaslatot.

Fogarasi Béla osztályelnök felveti a kérdést, hogy az ellenőrzésnek ez a formája általában nagyon megterhelné a kutatókat. Csak abban az esetben tartaná indokoltnak, ha az állandó bizottságok munkájukat nem tudnák ellátni.

Alexits György elnökségi tag a javaslatot mechanikusnak tartja. Elvi jelentőségű kutatásoknál nem látja biztosítottnak az ellenőrzés lehetőségét. A Szovjetunióban az ellenőrzés úgy történik, hogy az állandó bizottságok az intézetből kikerülő publikációkat ellenőrzik, ami hű képét adja az intézetben folyó munka eredményességének. Ahol nincs publikáció, ott nem adnak támogatást.

Lukács György elnökségi tag javasolja, hogy az ellenőrzés kizárólag az állandó bizottságok feladata legyen, de személyekre bontva. Az ellenőrzés jellegét ne általánosítsák. Nem tartja indokoltnak az aspiránsok ellenőrzésénél a vizsgabizottságok szerepét. Helyesnek találná, ha az aspiráns munkájáért az aspiránsvezetőket tennék felelőssé.

Gombás Pál alelnök hangsúlyozza, hogy az aspiráns vizsgájának alkalmával az aspiránsvezető is vizsgázik, ő a felelős az aspiráns munkájáért.

Rusznayk István elnök kifejti, hogy a különböző tudományágakban nem lehet az ellenőrzés egységes és sematikus. Az az ellenőrzési mód, ami a kísérleti tudományokban bevál, nem alkalmazható az elméleti tudományoknál. Azonban nem helyes, ha csak a publikáció megjelenésekor vesznek tudomást arról, hogy az addig végzett munka esetleg helytelen irányban haladt, már menet közben is ki kell, hogy derüljenek a hibák. Nem lehet az ellenőrzést pusztán az aspiránsvezetőkre és intézetvezetőkre bízni. Szükség van egy felülről jövő ellenőrzésre.

Lukács György elnökségi tag javasolja, hogy az aspiránsok munkájának ellenőrzését válasszák le az ellenőrzés általános komplexumáról.

Issekutz Béla osztályelnök felhívja a figyelmet az intézetek egymás közötti tapasztalatcseréjének jelentőségére az ellenőrzés kérdésével kapcsolatban.

Só Rezső osztályelnök javasolja, hogy a téma ellenőrzése legyen a témafelelős feladata. A témafelelős egész éven át figyelemmel kíséri az akadémiai téma előrehaladását, jelentést tesz erről az intézeteket ellenőrző bizottságoknak. Javasolja továbbá, hogy ne válasszák szét az akadémiai és nem akadémiai témákat. Helyesnek tartaná, ha az ösztöndíjasok ellenőrzése az intézet ellenőrzésével egyidőben történék.

Alexits György elnökségi tag javasolja, hogy az ellenőrzésben a legfőbb szerep az intézetek tudományos tanácsainak jusson.

Hevesi Gyula elnökségi tag javasolja, hogy a tematikai ellenőrzés szempontjából erősítsék meg az akadémiai bizottságok szerepét és felelősségét. A műszaki vonalon különleges ellenőrzésre van szükség. Országos jelentőségű tudományos témák ellenőrzéséről be kell számolni az Elnökségnek.

Novobátsky Károly elnökségi tag hiányolja, hogy a kutatók nem szereznek tudomást arról, hogy kutatási eredményeik hogyan válnak be a gyakorlatban.

Erdey-Grúz Tibor főtítkár összefoglalása alapján az Elnökség a következőket határozza:

- 1./ Az Elnökség az aspiránsok ellenőrzésének kérdését leválasztja az ellenőrzés általános részéről. T o l n a i Gábor a Tudományos Minősítő Bizottság titkára tegyen új, összefogó javaslatot az aspiránsok ellenőrzésére.
- 2./ Az intézetek szervezett ellenőrzésére a gyakorlati tudományok területén szükség van. Az ellenőrzés szervei az akadémiai intézetek vonalán elsősorban a tudományos tanácsok, majd az állandó bizottságok. A nem akadémiai intézetek vonalán az ellenőrzést az állandó bizottságok vagy teljes egészükben, vagy az általuk kijelölt szakemberek útján végzik.

3./ Az akadémiai és nem akadémiai témák között éles különbséget kell tenni. Csak országos jelentőségű témák lehetnek akadémiai témák és ellenőrzésük egyenként kell, hogy történjék.

A nem akadémiai témák ellenőrzése az intézet ellenőrzésével egyidőben történjék, vagy pedig az állandó bizottságok útján. Az állandó bizottságok dolgozzák ki az ellenőrzés tervét, az osztályvezetőségek hagyják jóvá.

4./ A nem akadémiai témák ellenőrzését kevésbé behatóan kell végezni.

5./ Az elméleti kutatás ellenőrzésénél ki kell építeni a kritikák rendszerét.

6./ Az ösztöndíjasok ellenőrzését össze kell kapcsolni az intézet ellenőrzésével. A konzulensnek félévenként jelentést kell tennie.

III.

Alexits György a Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottság titkára ismerteti a Könyv-és Folyóiratkiadó Bizottság javaslatait, melyeket az Elnökség tagjai már megkaptak.

Határozat: 1./ A lektori és szerkesztői díjak módosítására vonatkozó javaslatot az Elnökség elfogadja.

2./ Az akadémiai kiadványok kritikájának megszervezését az Elnökség jóváhagyja.

3./ Az Appendix-kiadással az Elnökség egyetért.

4./ Az Akadémia folyóirataiban közzétett tudományos közlemények díjazásával az Elnökség egyetért.

5./ A lektori felelősség megszilárdítására vonatkozó javaslatot az Elnökség olyformán módosítja, hogy a magyar műveknél "technikai szerkesztő", fordításoknál "szerkesztő", valamint a lektorok neve szerepeljen az impresszumoknál a könyv címlapjának belső oldalán.

6./ Az 1952. évi könyvkiadási terv módosítására vonatkozó javaslatot az Elnökség jóváhagyja azzal, hogy Ortutay Gyula "Magyar néprajzi kutatók" c. könyve a tudománytörténeti sorozatban jelenjék meg.

7./ Az Osztályközlemények profiljának kialakítását az Elnökség leveszi a napirendről és egy későbbi időpontban ismét napirendre tűzi. A II. Osztály Osztályközleményeinek 3 külön folyóirat alakjában való fenntartásához az Elnökség nem járul hozzá.